

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. LIX. Si communitas exactionem collectarum alicui commiserit, qui alium subexactorem insciâ communitate sibi associavit, utrùm si principalis exactor non sit soluendo, agere possit viâ executiuâ, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

22 & decis. 2. num. 35. & 36. f. Et per consequens solutio huiusmodi non est vera, sed ficta. Scacc. de commerc. & camb. §. 6. glof. 1. num. 25. Si ficta solutio: ergo non operatur in præiudicium creditorum anteriora iura habentium, iuxta conclusiones superius firmatas.

Quod ad secundam quæstionem attinet, respondetur quomocumque res se habeat, non posse tamen compensationem, vel si mauis, solutionem induci in præiudicium anteriorum creditorum ipsius

23 hæredis. f. Siquidem exceptio compensationis debuit opponi per creditores mariti ante litem contestatam, & discussionem ceptam; aliàs opponi nequit: cum interuenerit vnum ex tribus, de quibus in l. 3. Cod. de nouat. nempe litis contestatio, quæ vim denunciationis habet. Alberic. in l. doli exceptio, aliàs

24 doli mali exceptio 19. num. 12. ff. de nouat. f. Et dicitur causata mala fides creditorum mariti per litis contestationem, propter quàm excluduntur ab exceptioni-

25 bus compensationis, vel solutionis: f. cum debitor debitoris, nempe hæreditas mariti consideretur tanquam res inanimata reperta in bonis vxoris debitoris. Surd. consil. 4. num. 19. & sic cessat facultas sibi ipsi soluendi in præiudicium creditorum; cum hoc casu non possit representare duas personas. Vincent. de

26 Franch. decis. 53. num. 10. f. Vnde non bene inferitur ab exceptionibus quæ opponi possent aduersus hæredem, ad eas quæ opponuntur eius creditoribus; cum inter vtrumque casum sit valde diuersa ratio: quia creditores vxoris hæredis non tenentur soluere

27 debita illius, vel debita eius mariti testatoris. f. Nec est verum quod creditores vxoris representent personam ipsius, quin imò representant personam propriam; quia volunt ex proprio capite satisfieri super bonis dictæ debitoris, vt bene explicat Rota decis. 703. num. 2. part. 3. recent.

Et ex iis ita fuit iudicatum.

CAPVT LIX.

Si Communitas exactionem collectarum alicui commiserit, qui alium subexactorum in scia Communitate sibi associauit; vtrum si principalis exactor non sit soluendo, possit agere via ordinaria vel executiua, contra subexactorem, seu socium exactoris, qui cum ipsa Communitate non contraxit. Et vtrum saltem conueniri possit in subsidium vsque ad concurrentiam summarum per ipsum exactarum.

SVMMARIVM.

- 1 Communitas non potest agere contra socios exactorum. Intellige vt infra.
- 2 Socius exactoris non est socius conductionis.
- 3 Ad hoc vt socius exactoris conueniri possit per Communitatem, necesse est, vt associatio facta fuerit interueniente Communitate; quamuis conuentum esset, quod ipse sibi socios assumere posset. Contra num. 8.
- 4 Electio sociorum exactionis fieri non potest, nisi presentibus & scientibus Consulibus; alioquin non sunt socij exactionis, sed exactoris.
- 5 Angelj doctrina in l. 1. ff. de loco public. explicatur.

6 Socij ignorant Communitate assumpti non obligantur Communitati.

7 Conductor conductoris mei, non est meus conductor.

8 In materia societatis vectigalium, casus mixtus non continetur in simplici.

Quando socius sibi reseruauit ius nominandi participem, non tenetur exigere consensum Communitatis. Ibidem

9 Socium socij mei, mihi non obligatum, executiue conuenire nequeo.

10 Obligatio Cameralis non porrigit vires aduersus personas in ea non nominatas.

11 Ratificans instrumentum verbo vel facto, an & quando possit executiue conueniri.

12 Quando actus non fuit nomine meo gestus, approbatio illius per me facta non meretur nomen ratificationis.

13 Debitor debitoris mei quando possit executiue conueniri.

14 Debitor debitoris non potest conueniri via executiua, nisi prius constet de debito liquido & exequibili.

15 Socij non possunt inter se agere executiue, nisi prius calculatis rationibus.

16 Subrogari ab exactoribus tributum fiscalium, non possunt a fisco conueniri, nisi in subsidium.

17 Quando socius socij tenetur ratione gestionis factæ circa societatem, tenetur dimaxat vsque ad concurrentiam summarum per ipsum exactarum.

18 Liberatur tamen, si bona fide rationes suo principali reddiderit, & reliqua illi persoluerit ante denunciationem sibi factam.

Debitarum fuit, vtrum Communitas posset agere contra eos subexactores, qui à principali exactore collectarum fuerant deputati absque interuentu ipsius Communitatis; & quatenus agere possit, quibus remediis, quomodo, & qua actione seu via, an ordinaria, an executiua: vtrum in totum, vel pro parte.

Prima conclusio est: Communitatem non posse agere contra socios principalis exactoris regulariter. Probat, quia socius socij mei, socius meus non est quoad obligationem, hoc est, non est mihi obligatus; sicut neque conductor conductoris mei, meus conductor quoad obligationem dici potest, l. qui admittitur, cum l. seq. ff. pro socio, l. consilij, §. fin. ff. de regul. iur. Alciat. post Gloss. in l. Modestinus, ff. de verb. sign. Rota Genuens. decis. 17. n. 1. Cum igitur Communitas contraxisset solum cum principali exactore, nec aliquem actum vel contractum fecisset cum dictis associatis: f. Sequitur ipsos non potuisse dici conductores illius exactionis, sed duxat exactoris socios. Rota Genuens. decis. 14. num. 53. & 55. ubi dicit similes associatos qui cum Camera seu Communitate minimè contraxerunt, non posse conueniri tanquam liberarios, seu appaltatores; quia Camera seu Communitas suum constituit appaltatorem, in quem ius appaltus transfert, nec illi concedit hanc facultatem constituendi appaltatores, seu conductores dictæ exactionis, cum non fuerint nominati, nec presentes in ipsa liberatione, & cum ipsis Communitas non contraxerit. f. Et tamen vt constituerentur appaltatores, debebat interuenire contractus cum Communitate, seruatis seruandis. Rota Genuens. d. decis. 14. num. 55. versio. nec obstat, ubi loquitur de conductoribus publicorum vectigalium.

Immo si dictus exactor sibi reseruasset tempore libera

liberationis facultatem alios sibi associandi, & nominandi; tales nominati non poterant dici exactores, seu appallatores; neque tanquam tales pro exactione publicorum reddituum conveniri, nisi aliorum nominatio facta fuisset formiter in præsentia Consulum, vel Agentium pro Camera, si ageretur de fiscali conductione, vel exactione. Si quidem electio sociorum, quorum nominatio reservata fuit tempore liberationis publicarum functionum, non potest fieri nisi saltem præsentibus aut requisitis locatoribus; & deputatio seu electio exactoris alio modo facta, dicitur nulla & clandestina. *Ruin. consil. 90. volum. 1. numer. 9.* Sed tamen contrarium tenuit Rota Romana, de qua infra, numero 8. *versic. nec etiam.*

5 Neque obstat doctrina Angeli in l. 1. num. 1. *versic. ultimo nota bene, ff. de loc. public. fruend.* ubi dicit quod contra conductores vectigalium & pedagogiorum cuiuslibet Civitatis, & eorum locos, quibus isti conductores communicant ista vectigalia; & sic in vectigalibus alios acquirit sibi socios, agi potest ad solutionem pretij per Rempublicam, sicut contra emptores: quod dicit esse menti tenendum, quia quotidianum. Eandemque sententiam Angeli sequitur Rebuff. in *constit. Reg. tit. de mercator. artic. ult. gloss. unico, num. 25.* ubi dicit mercatores habentes officium vel conductionem de publico, sicut solent in solidum conveniri, ita & alios in solidum convenire posse: & allegat Gloss. in dicta l. 1. *ff. de loco public. fruend.* Gratian. *discept. forens. cap. 336. num. 41. 42. & 43.*

6 Respondetur enim, neque Angelum, neque Doctores mox citatos dicere, exactores clam & sine consensu Universitatis deputatos, posse conveniri ab ipsa Universitate, cum quo nullo modo contraxerunt. Quia contrarium est in iure verum, ex Ruyn. dicto *consil. 90. num. 9. volum. 1.* & si bene legatur Angel. & alij, non loquuntur de subexactore sine consensu Communitatis deputato; sed de eo qui consentiente Universitate fuit nominatus, & ad exigendum commissus iuxta dispositionem iuris. Atque ita Angeli doctrinam intelligendam esse monet Rota Genue. *decis. 14. num. 129. versic. ad duodecimum, & num. 130. usque ad versic. vel licet.* Quamvis illum aliter & male videatur intellexisse Auend. in *tractat. de execution. mandat. part. 2. cap. 12. num. 16.* cum eius intellectui repugnet ratio & auctoritas supradictorum Doctorum.

7 Neque text. aut Gloss. in dicta l. 1. *de loco public. fruend.* loquuntur de conductore conductoris, sed quod ibi dicitur, simpliciter est intelligendum, præsuppositis habilibus, nempe interveniente consensu Communitatis, vel de illo socio qui à principio in conductione exactionis vel vectigalis fuit Reipublicæ nominatus tanquam socius; & cuius nomine facta fuit conductio, ut videre est in dicta Gloss. in *figuratione casus*, in qua supponitur fundum communem alicui fuisse locatum pro se, & pro socio.

8 Præterea doctrina Angeli & aliorum procedit quando agitur de eo qui fuit associatus in exactione onerum publicorum simpliciter; ac verò exactor ille non assumpserat sibi socium in exactione istius Communitatis, sed illam deputaverat, vel associaverat in pluribus aliis negotiis diversis, & in exactione plurium collectarum per alias diversas Communitates impositarum: unde non erat societas simpliciter functionum publicarum, sed secundum quid, & per accidens. Ideo dispositio dicta l. 1. *ff. de loco public. fruendo*, & alia similes loquentes de societate vectigalium, non habent locum quando cum illa societate

adest mixtura societatis aliarum negotiationum, quia casus mixtus non comprehenditur sub casu simplici; & dispositio loquens de publica utilitate, non habet locum in casu mixto, in quo adest mixtura publicæ & privæ utilitatis. Decius *consil. 213. visis his quæ accuratè, num. 1.* quem sequitur Felice. *de societ. cap. 32. num. 26.* Et est notandum, quod Decius consuluit in eodem casu, in quo Ruyn. *dict. consil. 90. volum. 1.*

Nec etiam obstat decisio Rotæ 208. num. 6. *part. 4. recent.* Quia illa decisio non loquitur de deputato ad exigendum, sed de particeps conductionis vectigalium, quem principalis conductor nominaverat in executionem facultatis nominandi reservatæ tempore liberationis dictæ conductionis sibi factæ: ut legitur dicto num. 6. in fin. ubi revocatur alia decisio facta in eadem causa, quæ inferitur apud Marches. *de commiss. part. 2. fol. 509. num. 3. versic. nec obstat*, ubi dicebatur, non obstanter reservatione facultatis nominandi socios in appaleu, nominationem debuisse fieri in Camera. Sed hic non est casus noster. De materia autem participationis in huiusmodi locationibus fusè agit Gratian. ex dictis Rotæ decisionibus, *discept. forens. cap. 397. numer. 25. & sequentibus.*

Secunda Conclusio. Casu quo ex pacto nominatio reservata, vel alio modo, Communitas habuisset actionem contra subexactorem; non tamen agere potuisset viâ executivâ contra ipsum, cum non sit nominatus in instrumento obligationis præstitæ per exactorem principalem, & Cameralis autem obligatio non habet effectum executivum contra personas in ea non nominatas: licet enim obliget efficacius, non tamen in plus quam partes conveniant. Rota apud Cens. *post tractat. de consil. decis. 35. num. 3.* Zacch. *de obligat. Cameral. quæst. 14. §.* Et quamvis subconductor ille instrumentum saltem facto ratificasse diceretur; tamen hæc non erat ratificatio, quia instrumentum nomine illius gestum non erat. Quod autem nomine meo gestum non est, ratificare non possum: *cap. rarium, de reg. iur. in 6. l. si pupilli, §. sed si ego. & ibi Bart. ff. de negot. gest. Surt. consil. 183. num. 40.* Ergo cessat hoc casu viâ executiva. Scacc. *de appellat. quæst. 17. limit. 9. n. 11. & multis sequentibus*, ubi bene explicat, quando quis ex sua ratificatione conveniri possit viâ executivâ.

Dices, contra debitorem debitoris agi posse viâ executivâ, quando ille est executivè obligatus: ex Rota apud Zacch. *de obligat. Cameral. decis. 7. num. 1.* & notant DD. in l. etiam nomen, *Cod. de execut. rei iudic. Gratian. discept. forens. cap. 507. à num. 1. ad num. 17.*

Sed facilis est Responsio, quia regula illa procedit, quando constat de debito liquido & exequibili: ut habetur in dicta decis. & tradit Cost. *de remed. subsid. cap. 77. n. 5.* Alioquin non licet agere executivè contra debitorem debitoris, cum, ut contra eum sic agatur, multa requirantur, de quibus copiose Addentes ad Buratt *decis. 793. littera A.*

Creditum autem sociale non est exigibile, nec executionem meretur, nisi factis prius inter socios Computis, calculisque rationibus, ut sciatur quis sociorum sic debitor, & quis creditor. Giurb. *fusè decis. 15. per totam*, maxime num. 7. & 8. ubi infinitos allegat.

Tertia Conclusio. Si quæ actio competeret adversus subexactores, illa daretur duntaxat Communitati in subsidium, casu quo principalis exactor non esset solvendo, vel esset fugitivus: & hac ratione DD. fisco tribuunt actionem adversus exactores

subrogatos. Petrus de Vbald. tractat. de duobus fratribus. part. 10. princip. n. 2. versic. ex his etiam potest de-
cidi, quem sequitur & citat Bertachin. in tractat. de
gabelis, part. 2. quest. 12. num. 25.

- 17 Ultima Conclusio. Actio Communitati compe-
tere potest aduersus subexactores, ad concurrentiam
& pro rata summarum & rerum quas ipsi exegerunt,
& quæ ad eorum manus perueniunt de bonis & pe-
cuniis dictæ Communitatis: quia colonus coloni
mei, & conductor conductoris mei, & socius socij
mei non tenentur ratione personæ, nec ratione ali-
cuius obligationis præstitæ mihi; sed ratione rei, seu
gestionis, aut administrationis rerum mearum, quas
ipsi administrant, aut receperunt: vt tradit Caroc.
in tractat. de locat. part. 1. cap. 42. parua editionis,
Cagnol. dicta l. consilij. §. socij. ff. de reg. iur. Cost.
de subsid. remed. 77. num. 7. circa medium, & num. 8.
vbi dicit socium in casum exactæ pecuniæ commu-
nis, quamvis sit socius socij, teneri in subsidium pro
pecunia per ipsum exacta, quando debitor principalis
decoxit.
- 18 Hæc tamen intelligenda sunt, nisi iste subexactor
v. l. socius socij bona fide, & sine fraude rationes reddi-
disset, & reliqua soluisset suo principali ante intima-
tionem, seu denunciationem, & ante illius decoctio-
nem: adinstat eorum quæ de conductore dicit Cost.
in tract. de ration. rat. quest. 18. num. 16. & 17. cum
non sit æquum, vt binam solutionem facere compellatur;
& quilibet bona fide soluens suo creditori libe-
retur; quamvis postea illius insurgant creditores: vt
multis citatis probat Additio ad Burat. dicta decis.
793. in fine.
- 19 De materia autem ista socij per socium sibi adiun-
cti, copiose agunt ultra iam citatos, Felici. de societ.
cap. 15. num. 63. Mozz. de contrahib. in tit. de societ. col.
3. de subsc. societ. num. 4.

CAPVT LX.

Vtrum priuatus habens domum iuxta pla-
team publicam, in qua constructus est
fons ciuium v sui destinatus, possit aperire
portam vt exeat domo per illum locum
inuita Communitate. Quis dicatur locus
publicus quoad vsum, & quis quoad do-
minium Vniuersitatis, & quæ sit inter
vtrumque differentia. Quando quis pro-
hiberi possit in muro suo ianuam aperire.
Qua ratione colligi possit ianuam aperiri
ad æmulationem. Vtrum per concessio-
nem licentiæ, quis dicatur constitutus in
quasi possessione prohibendi.

SYMMARIUM.

- 1 Via publica vsus communis est, & omnibus patere
debet.
- 2 Si quis via seruitutem constituat, locus publicus
inter prædium dominans & seruiens inter-
medius non præiudicat seruitutis constitu-
tioni.
- 3 Locus destinatus ad vsum alterius loci, censetur
pars illius.
- 4 Non dicitur via publica ab eo quod publicè per
eam itur; sed alia plura requiruntur, nomi-

nam quod ducat ad Ciuitatem, flumen, vel
viam publicam.

- 5 Si Communitas locum publicum emerit, potest
illum ad vsus sibi bene visos commutare.
- 6 Locus publicus emptus à Communitate, alienari aut
vendi potest.
- 7 Loca publica Communitatis vendi possunt pro illius
necessitate.
- 8 Quæ à Communitate alienari possunt, improprie pu-
blica dicuntur.
- 9 Bona Vniuersitatis non sunt proprie communia, quia
alienari possunt.
- 10 Bona patrimonialia Communitatum quodammodo
pro priuatis habentur.
- 11 Quæ sit differentia inter bona quæ publica sunt
proprietate, & ea quæ sunt in vsu publico.
- 12 Communitas vendere potest prædia, horrea, &
alia similia bona quæ sunt proprietate pu-
blica.
- 13 Censui imponi potest super bonis patrimonialibus
Communitatum.
- 14 Ianua non potest aperiri super loco, qui proprietate
publicus est.
- 15 Etiam super via publica osium fieri non potest, si
ex eo oriatur damnum Communitatis.
- 16 Quamvis Theatra sint in vsu publico, tamen Com-
munitas potest modum illius vsus præscri-
bere.
- 17 Communitas potest impedire facturam ianuæ per
quam eatur ad locum publicum, non solum si
fiat præiudicium publica vilitati; sed etiam
si possibile sit illud oriri in futurum.
- 18 Damnum attendi debet non solum quod est in actu,
sed etiam quod est in potentia.
- 19 Porta censetur facta ad æmulationem, quando quis
aliunde habebat aditum ad domum.
- 20 Ex facultate seu licentia alicui concessa faciendi
ianuam, vel aliquid aliud, colligitur quasi
possessio prohibendi, ne fiat iniurio eo qui licen-
tiam concessit.
- 21 Manuuentio peti potest in quacumque parte litis,
suspensio petitorio, etiam in causa appellatio-
nis, num. 22.

Quidam particularis prætendebat Consules in-
iuste sibi dare impedimentum, ne ianuam in
sua domo aperiret, seu construi faceret, per quam
accessus illi daberetur ad plateam, seu locum publi-
cum, in quo fons ædificatus & erectus erat ad vsum
totius Ciuitatis destinatus.

Quia via publicæ vsus communis est, & ad ipsam
aditus omnibus patere debet; loca enim publica pri-
uatorum vsibus deferunt, iure scilicet Ciuitatis,
non vti propria cuiusque: & tantum iuris habet
quilibet ad obtinendum, quantum alius ad prohi-
bendum, l. 2. §. hoc interdictum, l. 1. ff. ne quid in
loc. public. ¶ Vnde si quis in fauorem prædij, inter
quod locus publicus intermedius est, seruitutem viæ
constituat, non impeditur seruitus viæ, aut itineris,
per locum illum publicum qui inter prædium do-
minans & seruiens medius est. Castrensi. in l. flumi-
ne publico, ff. de seruitut. rustic. prædior. ¶ Præsertim
verò cum locus ille publicus sit accessorius ad fon-
tem Communitatis, ad quem omnibus datur acces-
sus; ideo tanquam pars ipsius fontis censeri de-
bet: & sicut omnibus datur accessus
liber, ita & huic ciui particulari videtur denega-
ri non posse liberum ingressum ad illum locum:
quia de iure locus destinatus ad vsum alterius
loci, censetur portio illius ad quem destinatus
est.